

METODOLÓGIA VÝSKUMU

PRE NÁRODNÉ SPRÁVY V PROJEKTE
GREEN.TRANSPORT.DEAL (GSTD)

BARBARA SURDYKOWSKA, INŠTITÚT PRE VEREJNÉ ZÁLEŽITOSTI, POĽSKO

Co-funded by
the European Union

Cieľom výskumu je porozumieť znalostiam a úrovni informácií o Európskej zelenej dohode a Stratégii udržateľnej a inteligentnej mobility v krajine projektu. Zameriavame sa na sektor dopravy. Keďže doprava prispieva približne 5 % k HDP EÚ a zamestnáva viac ako 10 miliónov ľudí v Európe, dopravný systém je rozhodujúci pre európske podniky a globálne dodávateľské reťazce. Doprava zároveň nie je pre našu spoločnosť bez nákladov: skleníkové plyny a emisie znečisťujúce látky, hluk, dopravné nehody a zápchy. V súčasnosti predstavujú emisie z dopravy približne jednu štvrtinu celkových emisií skleníkových plynov v EÚ.

Je potrebné spojiť otázku Zelenej dohody s perspektívou práva pracovníkov na informácie a konzultácie a úlohou sociálneho dialógu v procese ekologizácie hospodárstva (vrátane dopravy). Osobitne nás zaujíma právo na informácie a konzultácie na nadnárodnej úrovni (prostredníctvom Európskej zamestnaneckej rady, ďalej len *EWC*).

Na základe 6 správ o krajinách (Poľsko, Slovensko, Chorvátsko, Španielsko, Severné Macedónsko, Taliansko) vypracuje externý expert **súhrnnú správu**. Otázky sa budú týkať vybraných problémov (hlavné iniciatívy [flagship]) popísaných v stratégii udržateľnej a inteligentnej mobility [Sustainable & Smart Mobility Strategy]. Výber iniciatív sa vzťahuje na tie, ktoré vám umožňujú riešiť rozmer krajiny a nie EÚ ako celok.

Ako prvý krok sa prosíme oboznáňte so stratégiou udržateľnej a inteligentnej mobility. Uvedenie európskej dopravy na cestu budúcnosti - https://transport.ec.europa.eu/transportthemes/mobility-strategy_en

Balík informácií (a dokumentov) o Európskej zelenej dohode nájdete tu https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

Ako môžete vidieť v stratégii trvalo udržateľnej a inteligentnej mobility: všetky druhy dopravy sa musia stať udržateľnejšími, so široko dostupnými ekologickými alternatívami a zavedením správnych stimulov na podporu prechodu. Konkrétne míľniky udržia cestu európskeho dopravného systému smerom k inteligentnej a udržateľnej budúcnosti na správnej ceste:

Do roku 2030:

- na európskych cestách bude v prevádzke najmenej 30 miliónov áut s nulovými emisiami;
- 100 európskych miest bude klimaticky neutrálnych;

- vysokorýchlostná železničná doprava sa v Európe zdvojnásobí;
- plánované hromadné cestovanie na cesty do 500 km by malo byť uhlíkovo neutrálne;
- automatizovaná mobilita bude nasadená vo veľkom meradle;
- námorné plavidlá s nulovými emisiami budú pripravené na uvedenie na trh.

Do roku 2035:

- veľké lietadlá s nulovými emisiami budú pripravené na trh.

Do roku 2050:

- takmer všetky autá, dodávky, autobusy, ako aj nové ťažké úžitkové vozidlá budú mať nulové emisie;
- železničná nákladná doprava sa zdvojnásobí;
- plne funkčná, multimodálna transeurópska dopravná sieť (TEN-T) pre udržateľnú a inteligentnú dopravu s vysokorýchlostným pripojením.

V ďalších otázkach sa zameriame výlučne na ciele v perspektíve do roku 2030 10

kľúčových oblastí, v ktorých treba konať, aby sa vízia stala realitou.

Aby sa naše ciele stali skutočnosťou, stratégia identifikuje celkovo 82 iniciatív v 10 kľúčových oblastiach činnosti (hlavné iniciatívy [flagship]), pričom každá obsahuje konkrétne opatrenia.

Trvalo Udržateľný

Aby sa doprava stala udržateľnou, v praxi to znamená:

1. Podpora využívania **vozidiel, plavidiel a lietadiel s nulovými emisiami, obnoviteľných a nízkouhlíkových palív a súvisiacej infraštruktúry** – napríklad inštaláciou 3 miliónov verejných nabíjacích staníc do roku 2030.
2. Vytvorenie **letísk a prístavov s nulovými emisiami** – napríklad prostredníctvom nových iniciatív na podporu udržateľných palív v letectve a námornej doprave.

3. Realizácia **zdravej a udržateľnej medzimestskej a mestskej mobility** – napríklad zdvojnásobením vysokorýchlostnej železničnej dopravy a rozvojom ďalšej cyklistickej infraštruktúry v priebehu nasledujúcich 10 rokov.
4. **Ekologizácia nákladnej dopravy** – napríklad zdvojnásobením nákladnej železničnej dopravy do roku 2050.
5. **Stanovenie cien uhlíka a poskytovanie lepších stimulov pre používateľov** – napríklad vykonávaním komplexného súboru opatrení na poskytovanie spravodlivých a účinných cien v rámci celej dopravy.

Inteligentný

Inovácie a digitalizácia budú v budúcnosti ovplyvňovať pohyb cestujúcich a nákladu, ak budú vytvorené vhodné podmienky. Stratégia predpokladá:

1. Realizácia **prepojenej a automatizovanej multimodálnej mobility** – napríklad tým, že sa cestujúcim umožní kupovať si lístky na multimodálne cesty a nákladnú dopravu bez problémov prepínať medzi jednotlivými druhmi dopravy.
2. **Podpora inovácií a využívania údajov a umelej inteligencie (AI) pre inteligentnejšiu mobilitu** – napríklad plnou podporou nasadzovania dronov a bezpilotných lietadiel a ďalšími opatreniami na vybudovanie európskeho spoločného priestoru údajov o mobilite [European Common Mobility Data Space].

Odolný

Doprava je jedným zo sektorov najviac zasiahnutých pandémiou COVID-19 a mnohé podniky v tomto sektore čelia obrovským prevádzkovým a finančným ťažkostiam. Komisia sa preto zaväzuje:

1. **Posilniť jednotný trh** – napríklad posilnením úsilia a investícií na dokončenie transeurópskej dopravnej siete (TEN-T) do roku 2030 a podporou lepšieho budovania sektora prostredníctvom zvýšených investícií, verejných aj súkromných, do modernizácie flotily vo všetkých režimoch.

2. Urobiť **mobilitu férovou a spravodlivou pre všetkých** – napríklad tým, že sa nová mobilita stane dostupnou vo všetkých regiónoch a pre všetkých cestujúcich vrátane osôb so zníženou pohyblivosťou a **zatraktívniť** toto odvetvie **pre pracovníkov**.
3. Zvýšiť **bezpečnosť a ochranu dopravy** vo všetkých režimoch – vrátane zníženia počtu obetí takmer na nulu do roku 2050.

Vyššie sú zelenou farbou označené tie hlavné iniciatívy [flagship], na ktoré zameriame našu pozornosť.

Nižšie nájdete vzor národnej správy.

Správa by mala mať približne 6 strán. Nezahŕňajte, prosíme grafy ani tabuľky.

Ak v niektorých oblastiach existujú štúdie v angličtine o konkrétnych problémoch v konkrétnej krajine (napr. výsledky predchádzajúcich projektov z nedávnej doby atď.), uverejnite na ne odkazy.

1. Stručne opíšte právo na informácie a konzultácie s pracovníkmi a úlohu sociálneho dialógu (bipartita a tripartita) v sektore dopravy vo vašej krajine (1 strana). V tejto časti môžete napríklad opísať, či existujú orgány (a či sú stále alebo ad hoc) v ktorých zástupcovia zamestnancov a zamestnávateľov diskutujú/vyjednávajú o otázkach týkajúcich sa pracovných podmienok/mzdy/zmeny životného prostredia v odvetví dopravy (s orgánom verejnej moci alebo bilaterálne). Uveďte, či existujú a aké (indikatívne) kolektívne zmluvy pre zamestnancov v odvetví dopravy. **2-3 strana**
2. Tu sa zameriame na problematiku nízkoemisných vozidiel (vrátane áut). Popíšte počet elektrických áut vo vašej krajine, aké stimuly existujú na ich nákup? Načrtnúť vývoj infraštruktúry potrebnej na ich nabíjanie? Existuje vo vašej krajine výroba takýchto vozidiel? Do akej miery bol/je rozvoj bezemisnej dopravy predmetom sociálneho dialógu? **1 -2 strana**
3. Môžete uviesť príklady z oblasti mestskej ekologizácie (upozorňujeme, že sa zameriavame na problematiku dopravy – napr. rozvoj cyklotrás). Aké osvedčené postupy v tejto oblasti – zelená doprava v mestách môžete poukázať? Je hľadanie ekologických riešení mestskej dopravy predmetom verejnej diskusie/sociálneho dialógu vo vašej krajine? **1-2 strana**

4. Aké procesy prebiehajú v oblasti digitalizácie dopravy a využívania riešení s využitím AI. Ovplyvňujú pracovné podmienky zamestnancov dopravného priemyslu/je ich zavedenie predmetom sociálneho dialógu? Môžete poukázať na osvedčené postupy v tejto oblasti? akým výzvam čelia? **1-2 strana**

5. V tejto časti sa prosím zamerajte na pracovníkov v dopravnom priemysle a ich pracovné podmienky. Existuje nedostatok určitých kategórií pracovníkov (napríklad vodičov). Je otázka nedostatku pracovníkov predmetom diskusií a procesov sociálneho dialógu? Ako možno zatraktívniť pracovné podmienky v doprave? **1-2 strana**

6. V tejto časti žiadame o širší pohľad na to, nakoľko je téma Green Deal prítomná vo verejnej diskusii v krajine a to podľa názoru autora? Aké problémy sa najčastejšie objavujú? Prechádza problematika zelenej dopravy verejnou diskusiou/médiami? Aké predbežné hodnotenie možno urobiť o stave povedomia verejnosti o procesoch (alebo konkrétnych cieľoch) obsiahnutých v Zelenej dohode a Stratégii udržateľnej a inteligentnej mobility [Green Deal and Sustainable & Smart Mobility Strategy]. **1 -2 strana**